

ਗੰਜਨਾਮਾ- ਲੇਖਕ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ

گنج نامہ بھای نند لال

GANJNAMA- BY BHAI NAND LAL

Bhai Nand Lal's father was in the service of Dara Shikoh, the son of Emperor Shah Jahan. It appears that when he was six years old, his father accompanied the Mughal prince to Gazni in 1639 where he had his education. After the death of his parents, he moved to Multan and served in high positions with the local Governor. Later he moved to Agra in the service of prince Mu-azzam, the son of Emperor Aurangzeb. To avoid conversion to Islam, as desired by the emperor, he left Agra and moved to Anandpur Sahib. He was so impressed by the personality of Guru Gobind Singh that he stayed there for a number of years and a number of works in Persian and other languages. One of these is Ganj Nama or Book of Treasures.

Ganj Nama is written in Persian verse in praise of the ten Gurus. There are total of 160 verses in it. Verses from 104 to 160 are in praise of Guru Gobind Singh Ji; translation of these verses is given below. Verse No 104 itself is composed of 17 sub verses; I have numbered these from 104 (i) to 104 (xvii). Each verse has been written in Gurmukhi ,Persian and English scripts followed by the translation of each word of the verse in English and finally the meaning of the entire verse in English.

At times it becomes quite difficult to get the real essence of a poet's thoughts in his writings since a lot is left to the imagination of the reader; Bhai Nand Lal is no exception. I have consulted a number of books on the subject; the interpretations of many verses differ from book to book. I have translated the work of Nand Lal Ji to the best of my ability. Since the meaning of each Persian word is given, I request the readers to have their own interpretation especially in the case of the following verses; the actual meaning of the Persian words and their interpretation as they appear in the respective verses are given in brackets:

104 (xi) &122 ("Suls" means the fraction one third - translated as three gods and three worlds); 104 (xi) &122 ("Rubeh" means the fraction one fourth - translated as four Vedas), 104 (xi) &123 ("Suds" means the fraction one sixth- translated as six Shastras), 104(xii) ("sulsoon" means thirty- translated as thirty angels), 139 ("Ashr Qudsi" means ten angels - translated as ten Greek gods), 154 ("Bisto Haft" means twenty seven - translated as twenty seven stars and Nichhattars), and 155 ("Khams" means the fraction one fifth - translated as five elements ; "Haft" means seven - translated as seven worlds)

I seek the views of readers on the interpretation of above verses.

ਸਲਤਨਤ ਦਾਮ - ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦਾਮ

سلطنة دهم

SALTNAT DAHAM - TENTH KINGDOM

104.I.

ਸਲਤਨਤੇ ਦਾਮਸ਼ ਦਸਤ ਪੀਚੇ ਦੀਵਾਨੇ ਦੌਰਗੀ
ਵ ਜੀਬੋ ਆਰਾਯਿਸ਼ੇ ਜਾਵਿਦਾਨੀ ਸਰੀਰ

سلطنتے دہمش دست پیچے دیوانے دورگیر
و زیب و آرایشے جاودانی سریر

SALTNAT-E DEHMASH DAST PEECH-E DEEWAAN-E DAUR-GEE
V ZEEB-O AARA-YISH-E JAAWIDAANI SARIR

*SALTNAT-kingdom, monarchy *DEH-ten *DEHAM-tenth *DEHMASH- his tenth *DAST-hand *PEECH- twist, turn, bend *DEEWAAN- government, court *DAUR- time, epoch * GEER-used as suffix meaning a holder *DAUR-GEER- who control the time (gods) *V- and, also, too *ZEEB-ornament, beauty *AARA-YISH-decoration, dressing up *JAAWDAAN-everlasting, eternal, perpetual *SARIR-throne

The world from their stranglehold; he decorates the eternal and beautiful throne.

104.II.

ਜਲਵਹ ਆਰਾਏ ਆਂ ਨੌਹ ਮਸ਼ਾਲੇ ਹੱਕ ਫ਼ਰੋਗ
ਵ ਜ਼ੁਲਮਤ ਜ਼ਦਾਏ ਸ਼ਬੇ ਕਜ਼ਬੋ ਦਰੋਗ

جلوه آراے آں نہ مشعلے حق فروغ
و ظلمت زدایے شبے کزب و دروغ

JALWEH AARAA-E AAN NOH MASH-ALE HAQ FROG
V ZULMAT ZADAA-E SHAB-E KAZB-O DROG

*JALWEH- manifestation, appearance *AARAA-E- decorator *AAN- that *NOH- nine *MASH-AL-torch, flare *HAQ-truth, God *FROG- brightness, luminosity *ZULMAT- darkness, gloomy, obscurity *ZADAA-E- cleaner, remover *SHAB-night * KAZB- lie *DAROG-falsehood, untruth

His kingdom makes the manifestation of the nine torches (nine Gurus before him) brighter and removes the darkness and falsehood from this world.

104.III.

ਸੁਲਤਾਨ ਅਲ-ਅਵੱਲ ਵ ਅਲ-ਆਖਰ
ਵ ਬਾਸਰ ਅਲ-ਬਾਤਿਨ ਵ ਅਲ-ਜਾਹਰ

سلطان الاول و ال آخر
و باصر الباطن و الظاهر

SULTAAN AL-AWWAL V AL- AAKHAR
V BAASAR AL-BAATIN V AL- ZAAHAR

*SULTAAN-king, sultaan *AWWAL- first, prime *V- and, also, too *AAKHAR- end, last *BAASAR-seeing, sight *BAATIN- interior, heart, mind *ZAAHAR-visible

He is the king of the beginning and the end; he can reach into the inner most depths of our hearts.

104.IV.

ਮੁਸ਼ਤ ਹਰ ਸਾਜ਼ੇ ਕੁਦਸੀ ਏਜਾਜ਼
ਵ ਅਜ਼ ਹਰ ਤਾਅਤੇ ਖ਼ਿਦਮਤ ਬੋਨਿਆਜ਼

مشت ہر سازه قدسی اعجاز
و از ہر طاعت و خدمت بے نیاز

MUSHT HAR SAAZ-E KUDS EI-JAAZ
V AZ HAR TAA-AT-O KHIDMAT BE-NI-AAZ

*MUSHT-punch, blow with a fist (open, show) *HAR- each , every, any *SAAZ- equipped, tuned, *KUDSI-sacred, angel *EI-JAAZ- miracle, wonder, supernaturality *AZ-from *TAA-AT- worship, prayer, devotion *KHIDMAT- service *NI-AAZ- requirement, need, necessity *BE-NI-AAZ- is not needed, is not required

He reveals the sacred miracles; he does not need any service to himself or to be worshipped.

104.V.

ਸ਼ੇਰਾਨੇ ਅਫ਼ਵਾਜ਼ੇ ਮਨਸੂਰਹ-ਅਸ਼ ਯਕਹ ਤਾਜ਼
ਵ ਲਿਵਾਏ ਆਲਮ ਕੁਸ਼ਾਅਸ਼ ਨੁਸਰਤ ਤਰਾਜ਼

شیرانے افواجیے منصوره اش یکہ تاز
و لوائے عالم کشایش نصرت طراز

SHER-AAN-E AFWAAJ-E MANSOOR-EH-ASH YAK-EH TAAZ
V LIWAA-E AALAM KUSHAA-ASH NUSRAT TARAAZ

*SHER-AAN- plural of SHER (lion) *AFWAAJ- plural of FAUJ (army) *MANSOOR- victorious, triumphant *MANSOOR-EH- ASH- its victories *YAK-one *TAAZ-attack, rush *LIWAA-E- banner, flag *AALAM- world, universe *NUSRAT- victory, triumph *TARAAZ- level, position

There is no one like the lions of his victorious armies; the flag of his victories are flying from the highest peaks in the world.

104.VI.

ਕਾਫ਼ੇ ਫ਼ਾਰਸੀ ਅਜ਼ ਨਾਮੇ ਹੱਕ ਇਖ਼ਤਿਤਾਮ-ਸ਼ ਗੋਤੀ ਸਿਤਾਂ
ਵ ਵਾਵੇ ਬਾਦੀ ਵਾਸਿਤਹ ਏ ਕਿਆਮੇ ਜ਼ਮੀਨੋ ਜ਼ਮਾਂ

کافے فارسی از نامے حق اختتامش گیتی ستان
و واوے بادی واسطیے قیامے زمین و زمان

KAAF-E FAARSI AZ NAAM-E HAQ IKH-TITAAM-SH GETI SITAAN
V WAAV-E BAADI WAASITAA-E QE-YAAM-E ZAMEEN-O ZAMAAN

*KAAF- the letter "K" (here "G" or GAAF) *FAARSI- Persian language *AZ- from *NAAM-name *HAQ-truth God *IKH-TITAAM- final, conclusion *IKH-TITAAM-ASH-its end, its conclusion *GETI-world, universe *SITAAN-place, land *WAAV- the letter " O" or "VA" in Persian *BAADI-beginning *WAASITEH-sake, cause, broker, agency *QE-YAAM- rising, movement, revolt *ZAMEEN-earth *ZAMAAN- time, period, epoch

The letter "G" or "Gaaf" of Persian (the first letter of the name of Guru Gobind Singh) reflects the ultimate truth of the world; the letter "O" or VA (of Persian) correlates the movement of earth and the heavens.

104.VII.

ਬਾਏ ਅਬਦ ਬਕਾਇ-ਸ਼ ਬਖ਼ਸ਼ਿੰਦਹ ਏ ਪਨਾਹਿੰਦਗਾਂ
ਵ ਸ਼ਮੀਮੇ ਨੂਨੇ ਹਮਾਯੂਨਸ਼ ਨਵਾਜ਼ਿੰਦਹ ਏ ਪ੍ਰਸਤੰਦਗਾਂ

باے ابد بقایش بخشنده ہے پناہندگان
و شمیمے نونے ہمایونش نوازندہ ہے پرستندگان

BAA-E ABAD BAQAA-YASH BAKHSHINDEH-E PANAAHIND-GAAN
V SHAMIM-E NOON-E HAMA-YOON-E PRASTAND-GAAN

*BAA-E- the letter "B" or "BE" in Persian *ABAD- eternity, without end *BAQAA-ESH- duration, permanence, eternity *BAKSHINDEH- merciful, forgiving *PANAAHINDEH- refugee *GAAN- suffix to indicate plural *SHAMIM-sweet odour *NOON- the letter "N" in Persian *HAMA-YOON- imperial, royal, fortunate, auspicious *PRASTANDEH- worshipper, adorer *GAAN-suffix to indicate plural

"B" or "BE" (in Persian) of his name reflects his mercy for the poor and provides shelter to them till eternity; the "N" or "NOON" (in Persian) of his name sends fragrance of his imperial highness to the beloved ones.

104.VIII.

ਦਾਲੇ ਸਿਰਾ-ਪਾ ਅਜਮਤੋ ਇਜਲਾਲਸ਼ ਦਾਮ ਗੁਸਲੇ ਮਰਗ
ਵ ਸੀਨੇ ਸਰਾਪਾ ਵਾਲਾ ਤਮਕੀਨਸ਼ ਸਰਮਾਇਏਹ ਹਰ ਸਾਜੋ ਬਰਗ

دالے سراپا عظمت و اجلالش دام گسلیے مرگ
و سینے سراپا والا تمکینش سرمایید هر ساز و برگ

DAAL-E SIRA-PA AZMAT-O IJLAL-SH DAAM GUSL-E MARG
V SEENE SARAAPA WAALA TAMKEEN-ASH SAR-MA-YEH HAR SAAZ-E BARG

*DAAL- the letter "D" in Persian *SIRA-PA- from head to feet (total) *AZM- resolution, intention, resolve *AZMAT- your resolution / intention / resolve *IJLAL- glory, dignity, honour *IJLALASH- his glory / dignity, honour *DAAM- net, trap *GUSLEH- fault, break, tear *MARG- demise, passing away *SEEN- the letter "S" in Persian *SARAA-PA- from head to feet *TAMKEEN- obedience, compliance, submission *WAALA- exalted, lofty *TAMKEEN-ASH- his obedience/ compliance/submission *SAR-MA-YEH- capital *HAR- all, every *SAAZ-outfit, equipped *BARG- leaf, sheet

With our complete trust in him, the " D " or " DAAL" (in Persian) of his name releases us from the death trap; the letter " S " or " SEEN" (in Persian) in his name reflects that he occupies an exalted position and our submission to him gets us all the gifts of the world.

104.IX.

ਬੁਏ ਨੂਨੇ ਦਾਇਮਾ ਨਦੀਮੇ ਸੁਬਹਾਨੀ
ਵ ਸਾਨੀ ਕਾਫੇ ਅਜਮੀਯਸ਼ ਜਾਂ ਗੁਜ਼ਾਏ ਬਾਦੀਏਹ ਪੈਮਾਯਾਨੇ ਬੇਫੁਰਮਾਨੀ

بوے نونے داہما ندیمے سبحانی
و ثانی کافے عجمیش جاگزائے بادید پیمایانے بے فرمانی

BOO-E NOON-E DAA-EM-A NADEEM-E SUBHAANI
V SAANI KAAF-E AJMI-YASH JAAN-GUZAA-E BAADI-EH PEI-MAAN-YAN-E BE-FURMAANI

*BOO-E- smell, fragrance *NOON- the letter "N" or "NOON" in Persian *DAA-EM-permanent *NADEEM-companion, intimate friend *SUBHAANI- divine *SAANI- secondly, in second place *KAAF- the letter "K" or "KAAF" in Persian (here "G" or "GAAF") *AJMI- dumb, barbarian *BAADI-EH-desert, jungle *PEI-MAA-YAAN- (from " PEI-MOODAN) -to measure *BE-FURMAAN- disobedience

The "N" or "NOON" (in Persian) of his name is perpetually spreading fragrance all around and that he remains in the company of the Lord; the second "G" or "GAAF" (in Persian) of his name sends the ignorant people who disobey his command to (measure) the jungles to be doomed.

104.X.

ਹਾਏ ਆਖਰੀਨ ਬਾਦੀ ਹਾਦੀ ਅਲ-ਕੋਨੈਨੇ ਬਰਹਾਕ
ਵ ਕੋਸੇ ਹਦਾਯਤੋ ਇਰਸ਼ਾਦਸ਼ ਬਰ ਨੋਹ ਤਬਾਕ

ہاے آخربن ہادی ہادی الکوینے برق
و کوسے ہدایت و ارشادش بر نہ طبق

HAA-E AAKHREEN BAADI HAADI AL-KONEIN-E BARHAQ
V KOS-E HADAYAT-O IRSHAAD-ASH BAR NOH TABAQ

*HAA-E- the letter "H" or HEH (in Persian) *AAKHREEN- the last one, final *BAADI- beginning *HAADI- leader, guide *KONEIN- the two worlds *BARHAQ- just, fair, true *KOS- drum *HADAYAT-guidance, leading *IRSHAAD- guidance, leading *IRSHAADASH- his guidance *BAR- in, at *NOH-nine *TABAQ- layer, stratum, stage

The last letter "H" or "HEH" (in Persian) of his name leads us justly in this world and beyond and the drum of his leadership and guidance can be heard in the nine worlds.

104.XI.

ਸਦ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸੁਲਸੋ ਸੁਦਸ ਖਿਦਮਤ ਗੁਜ਼ੀਂ
ਵ ਸਦ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁਬਹੋ ਤਿਸਯ ਖਾਕ ਨਸ਼ੀਂ

صد ہزاراں تلت و سدس خدمت گزین
و صد ہزاراں ربع و تسع خاق نشین

SAD HAZAARAAN SULS-O SUDS KHIDMAT GUZEEN
V SAD HAZAARAAN RUBEH-O TISYA KHAAK NASHIN

*Sad- hundred * HAZAARAAN- thousands *SULS- one third (the trio of three gods) *SUDS- one sixth (six Shastras) *KHIDMAT- service *GUZEEN- chooser, selecting *RUBEH- one fourth (here four Vedas) *TISYA- nine (here nine Aakaash / heavens) *KHAAK- dust *NASHEEN- sitter, dweller

Lacs of gods and shastras have chosen to serve him; lacs of Vedas and heavens are under his command.

104.XII.

ਸਦ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਅਸ਼ਰੋ ਸੁਲਸੋ ਸੁਲਸੂਨ ਸਤਾਇੰਦਹ ਏ ਬਾਰਗਾਹਸ਼
ਸਦ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਈਸ਼ਰੋ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਵ ਅਰਸੋ ਕੁਰਸੀ ਖਾਹਿੰਦਹ ਏ ਪਨਾਹਸ਼

صد ہزاراں عشر و ثلث و ثلاثون ستائیندہ سے بارگاہش
صد ہزاراں ایشر و برہما عرش و کرسی خواہندہ سے پنہایش

**SAD HAZAARAAN ASHR-O SULS-O SULSOON SITA-INDEH-E BARGAAHASH
SAD HAZAARAAN EESHAR-O BRAHMAA V ARSH-O KURSI KHAHIND-EH-E PANAAHASH**

*SeD HAZAARAAN- lacs *ASHAR-ten * ASHR- tenth (here ten senses) *SULS- one third (here trio of gods) *SULSOON- thirty (here thirty angels) *SITA- INDEH- from SIT-YESH- to praise, worship *BARGAAH- royal court, palace *BARGAAHASH- his royal court / palace *EESHAR- Shiv *ARSH-throne *KURSI- seat, place *KHAHINDEH- wishing, desirous *PANAAH- protection, asylum *PANAAHASH- his protection / asylum

Lacs of gods and angels praise the splendor of his palace; lacs of gods like Shiv and Brahama are wishing to be near his throne for protection.

104.XIII.

**ਵ ਸਦ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਆਸਮਾਨੋ ਜ਼ਮੀਂ ਹਲਕਹ ਬਗੋਸ਼ੇ ਆਂ ਅਸਤ
ਵ ਸਦ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਆਫ਼ਤਾਬੋ ਮਾਹ ਖ਼ਿਲਅਤ ਪੋਸ਼ੇ ਆਂ**

و صد ہزاراں آسمان و زمیں حلقہ بگوشے آن است
و صد ہزاراں آفتاب و ماہ خلعت پوشے آن

**V SAD HAZAARAAN AASMAAN-O ZAMEEN-O HALKEH BAGOSH AAN AST
V SAD HAZAARAAN AAF TAAB-O MAAH KHIL-AT POSH-E AAN**

*SeD HAZAARAAN- lacs *AASMAAN- skies *ZAMEEN- earth *HALKEH BAGOSH- slave *AAN-that, that one *AST- is *AAFTAAB- sun *MAAH- moon *KHIL-AT- robe of honour *POSH- cover, wear *AAN- that one

Lacs of skies and lands are his slaves; lacs of suns and moons get theirs robes from him to cover themselves (when they set).

104.XIV.

**ਸਦ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਅਰਸ਼ੋ ਕੁਰਸੀ ਦਾਗਦਾਰੋ ਗੁਲਾਮੇ ਨਾਮਸ਼
ਵ ਸਦ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰਾਮੋ ਰਾਜਾ ਵ ਕਾਹਨੋ ਕਿਸ਼ਨ ਖ਼ਾਕ ਬੋਸੇ ਇਕਦਾਮਸ਼**

صد ہزاراں عرش و کرسی داغدار و غلامے نامش
و صد ہزاراں رام و راجہ و کابن و کشن خاک بوسے اقدامش

**SAD HAZAARAAN ARSH-O KURSI DAAG-DAAR-O GULAAM-E NAAMASH
V SAD HAZAARAAN RAAM-O RAAJA V KAAHN-O KISHAN KHAAK BOS-E IQDAAM-ASH**

*ARSH- throne *KURSI- seat, chair *DAAGDAAR- the one who is branded *GULAAM- slave *NAAMASH- his name *RAM- Hindu god Ram *RAJA- king *KAHN-O KISHAN- Hindu god Krishna *KHAAK- dust *BOS- E- (from BOSEEDAN)- to kiss *IQDAAM- feet, steps (plural of QADAM) *IQDAAMASH- his feet

Lacs of thrones carry the stamp of his name; lacs of kings and gods like Ram and Krishna kiss the dust of his feet.

104.XV.

**ਸਦ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੁਕਬਲੇ ਖ਼ਾਸੇ ਹਮਦੀਯਤ ਸਤਾਯਿਸ਼-ਗਰ-ਸ਼
ਵ ਸਦ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਦੀਮ ਬਾਰਗਾਹੇ ਅਹਿਦੀਯਤ ਚਾਕਰੇ ਫਰਮਾਂ-ਬਰਸ਼**

صد ہزاراں مقبلے خاصے حمدیت ستایشگرش
و صد ہزاراں ندیم بارگاہ ے احدیت چاکرے فرمانبرش

SAD HAZAARAAN MUQBAL-O KHAAS-E HAMDEE-YAT STAA-YISH-GAR-SH
V SAD HAZAARAAN NADEEM BAARGAH-E AHDEE-YAT CHAAKAR-E FARMA-BARASH

*MUQBAL- fortunate, lucky *KHAAS- special, exclusive *HAMDEE-YAT- from HAMAD-to praise, glorification, eulogy *STAA-YISH- praise, worship *STAA-YISH-GAR- eulogist, worshipper *NADEEM- intimate friend *BAARGAH- royal court, palace *ADEE-YAT- unity, oneness, one God *CHAAKAR- servant *FARMAAN-BARDAAR- obedient, submissive *FARMAANBAR-ASH- obedient / submissive to him

Lacs of honoured and fortunate ones are glorifying him; and lacs of honoured ones in the court of God are his obedient servants.

104.XVI.

ਵ ਸਦ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਇੰਦਰੋ ਮਾਰੇ ਹਜ਼ਾਰ ਜੁਬਾਂ ਤੋਸੀਫ ਗੋਯਸ਼
ਵ ਸਦ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਈਸ਼ਰੋ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਅਕੀਦਤ ਪਯੋਹਸ਼

و صد ہزاراں اندر و مارے ہزار زبان توصیف گویش
و صد ہزاراں ایشر و برہما عقیدت پڑوہش

V SAD HAZAARAAN INDR-O MAAR-E HAZAAR ZUBAAN TAUSEEF GO-YASH
V SAD HAZAARAAN EESHAR-O BRAHMA AKEEDAT PA-YOH-ASH

*INDR-Hindu god Indr *MAR-snake *ZUBAAN-language, tongue *TAUSEEF- description, portrayal, depiction *GO-YASH- say about him (from GUFTAN- to speak) *EESHAR- Hindu god Shiv *BRAHMA-Hindu god Brahma *AKEEDAT- belief, faith (from AKEEDEH) *PA-YOH-ASH- search, probe

Lacs of Indr gods and lacs of shesh nag with thousand tongues are engaged in describing him; lacs of gods like Shiv and Brahma are searching ways to reach him.

104.XVII.

ਵ ਸਦ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਉਮੇ ਕੁਦਸੀ ਦਰ ਖ਼ਿਦਮਤਸ਼
ਵ ਸਦ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਦਰੋ ਕੁਦਰਤ ਪਜ਼ੀਰਸ਼-ਗਰੇ ਤਾ-ਅਤਸ਼

صد ہزاراں امے قدسی در خدمتسش
و صد ہزاراں قدر و قدرت پزیرسگرے طاعتسش

V SAD HAZAARAAN UM-E KUDSI DAR KHIDMAT-ASH
V SAD HAZAARAAN QADR-O QUDRAT PAZEERASH-GAR-E TAA-ATASH

*UM- mother, source *QUDSI- holy, celestial, angel *DAR- in, at *KHIDMAT- service *KHIDMATSH- his service *QADAR- divine decree, destiny *QUDRAT- power, strength, force *GAR- suffix denotes a maker of things *TAA-AT- worship, prayer *TAA-ATSH- his worship

Lacs of goddesses are engaged in his service; lacs of divine powers have accepted him and worship him.

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਓ ਸੱਤਿ

WAHEGURU JEE-O SATYA

105

ਨਾਸਰੋ ਮਨਸੂਰ ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਈਜ਼ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

ناصر و منصور گورو گویند سنگھ
ایزدی منظور گورو گویند سنگھ

NASAR-O MANSOOR GURU GOBIND SINGH
EEZAD-I MANZOOR GURU GOBIND SINGH

*NAASAR-assister, helper *MANSOOR-victorious, triumphant *EEZAD- God, *MANZOOR- approved

Guru Gobind Singh is victorious and assists us to succeed in life;
he is accepted by God as His own.

106

ਹੱਕ ਰਾ ਗੰਜੂਰ ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਜੁਮਲਾ ਫੈਜੋ ਨੂਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

حق را گنجور گورو گویند سنگھ
جملہ فیض و نور گورو گویند سنگھ

HAQ RA GANJOOR GURU GOBIND SINGH
JUMLA FAIZ-O NOOR GURU GOBIND SINGH

*HAQ- truth, God *RA- article *GANJOOR-treasurer *JUMLA- the whole, all *FAIZ-bounty, blessing
*NOOR-light, radiance

Guru Gobind Singh is the custodian of God's treasure; he is the
bestower of all the gifts.

107

ਹੱਕ ਹੱਕ ਆਗਾਹ ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਸ਼ਾਹਿ ਸ਼ਾਹਨਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

حق حق آگاه گورو گویند سنگھ
شاه سے شہنشاہ گورو گویند سنگھ

HAQ HAQ AAGAAH GURU GOBIND SINGH
SHAHE SHAHAN SHAH GURU GOBIND SINGH

*HAK-God *AAGAAH-aware, knowing *SHAHE SHAHAN SHAH- emperor of emperors

Guru Gobind Singh knows the ways of God; he is the emperor of
emperors.

108

ਬਰ ਦੋ ਆਲਮ ਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਖਸਮ ਰਾ ਜਾਂ ਕਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

بر دو عالم شاه گورو گوبند سنگھ
خضم را جان کاه گورو گوبند سنگھ

BAR DO ALAM SHAH GURU GOBIND SINGH
KHASAM RA JAN KAH GURU GOBIND SINGH

*BAR-at, on *DO-two *ALAM- world *SHAH-king* KHASAM-enemy *RA-particle *JAN- life *KAH-diminisher

Guru Gobind Singh rules over both the worlds; he is the destroyer of the enemies.

109

ਫਾਇਜ਼ ਅਲ-ਅਨਵਾਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਕਾਸ਼ਿਫ ਅਲ-ਅਸਰਾਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

فائز الانوار گورو گوبند سنگھ
كاشف الاسرار گورو گوبند سنگھ

FAA-EZ AL-ANWAAR GURU GOBIND SINGH
KASHIF AL-ASRAAR GURU GOBIND SINGH

*FAA-EZ-abundant, bountiful *ANWAAR- (plural of NOOR) lights, illuminations *KASHIF-discoverer, revealer *ASRAAR-secrets, mysteries

Guru Gobind Singh illuminates our lives with abundance; he reveals secrets of God.

110

ਆਲਿਮ ਅਲ-ਅਸਤਾਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਅਬਰੇ ਰਹਿਮਤ ਬਾਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

عالم الاستار گورو گوبند سنگھ
ابرے رحمت بار گورو گوبند سنگھ

AALIM AL-ASTAAR GURU GOBIND SINGH
ABR-E REHMAT BAAR GURU GOBIND SINGH

*AALIM-learned, scholar *ASTAAR- secrets *ABR-clouds *REHMAT-mercy, pardon *BAAR-load, cargo

Guru Gobind Singh is aware of the secrets of the world; he showers his unlimited mercies.

111

ਮੁਕਬਲੋ ਮਕਬੂਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਵਾਸਿਲੋ ਮੌਸੂਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

مقبل و مقبول گورو گوبند سنگھ
واصل و موصول گورو گوبند سنگھ

MUQBAL-O MAQBOOL GURU GOBIND SINGH
WAASIL-O MAUSOOL GURU GOBIND SINGH

*MUQBAL - fortunate *MAQBOOL- accepted *WAASIL- united, received *MAUSOOL-joined, connected

Guru Gobind Singh is the favourite of Waheguru; he is with Him all the time

112

ਜਾਂ ਫਿਰੋਜ਼ੇ ਦਹਰ ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਫੈਜ਼ੇ ਹਕ ਰਾ ਬਹਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

جان فروزے دہر گورو گوبند سنگھ
فیضے حق را بحر گورو گوبند سنگھ

JAAN FIROZ-E DAHAR GURU GOBIND SINGH
FAIZ-E HAQ RA BAHR GURU GOBIND SINGH

*JAAN-life *FIROZ-illuminator *DAHAR- eternity, world *FAIZ-grace, blessing, bounty *HAQ-right, God *BAHR-sea

Guru Gobind Singh bestows life in this world; he is the sea of Waheguru's blessings

113

ਹੱਕ ਰਾ ਮਹਿਬੂਬ ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਤਾਲਿਬੋ ਮਤਲੂਬ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

حق را محبوب گورو گوبند سنگھ
طالب و مطلوب گورو گوبند سنگھ

HAQ RA MEHBOOB GURU GOBIND SINGH
TALIB-O MATLOOB GURU GOBIND SINGH

*HAQ-God *RA-particle * MEHBOOD-beloved *TALIB-seeker, desirous *MATLOOB-desired, sought

Guru Gobind Singh is loved by God; he is the seeker as well as the sought.

114

ਤੇਗ਼ ਰਾ ਫੱਤਾਹ ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਜਾਨੋ ਦਿਲ ਰਾ ਰਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

تیغ را فتاح گورو گوبند سنگھ
جان و دل را راه گورو گوبند سنگھ

TEG RA FATTAH GURU GOBIND SINGH

JAN-O DIL RA RAH GURU GOBIND SINGH

*TEG-sword *RA-particle *FATTAH- victorious, conqueror *JAN-life *DIL-heart *RAH-way, means, cause

Guru Gobind Singh achieved victories with his sword; he knows the secret of every heart.

115

**ਸਾਹਿਬੇ ਇਕਲੀਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਜਿੱਲੇ ਹਕ ਤਜਲੀਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ**

صاحبے اکلیل گورو گوبند سنگھ
ظلیے حق تزلیل گورو گوبند سنگھ

**SAHIB-E IKLEEL GURU GOBIND SINGH
ZILL-E HAQ TAZLEEL GURU GOBIND SINGH**

*SAHIB-owner, master, lord *IKLEEL-crown *ZILL-shadow, aegis *HAQ-God *TAZLEEL-shadow, darkness

Guru Gobind Singh wears the crown of the world; he lives in the shadow of Waheguru.

116

**ਖਾਜ਼ਨੇ ਹਰ ਗੰਜ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਮਰਹਮੇ ਹਰ ਰੰਜ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ**

خازنے ہر گنج گورو گوبند سنگھ
مرہمے ہر رنج گورو گوبند سنگھ

**KHAAZAN-E HAR GANJ GURU GOBIND SINGH
MARHAM-E HAR RANJ GURU GOBIND SINGH**

*KHAZAN-treasurer *HAR- each, every *GANJ- treasure *MARHAM-balm, ointment *RANJ-pain, suffering

Guru Gobind Singh controls all the treasures of the world; he is the medicine of all ailments.

117

**ਦਾਵਰੇ ਆਫਾਕ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਦਰ ਦੋ ਆਲਮ ਤਾਕ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ**

داورے آفاق گورو گوبند سنگھ
در دو عالم طاق گورو گوبند سنگھ

**DAAWAR-E AAFAAQ GURU GOBIND SINGH
DAR DO AALAM TAAQ GURU GOBIND SINGH**

*DAAWAR-judge, arbitrator *AAFAAQ- world, horizons *DAR-in, at *DO- two *AALAM- world *TAAQ-roof

Guru Gobind Singh is the master of the world; both the worlds are under his shelter.

118

ਹੱਕ ਖੁਦ ਵਸਾਫ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਬਰਤਰੀ ਔਸਾਫ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

حق خود و صاف گورو گوبند سنگھ
برتریں اوصاف گورو گوبند سنگھ

HAQ KHUD WASAAF GURU GOBIND SINGH
BARTAREEN AUSAAF GURU GOBIND SINGH

*HAQ-God *KHUD- self *WASAAF- praiser, explainer *BARTAREEN- superiority, preference
*AUSAAF- (plural of wasaf) qualities

Guru Gobind Singh is praised by God Himself; he is bestowed with highest qualities.

119

ਖ਼ਾਸਗਾਂ ਦਰ ਪਾਇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਕੁਦਸੀਆਂ ਬਾਰਾਇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

خاصگان در پايے گورو گوبند سنگھ
قدسیاں بارایے گورو گوبند سنگھ

KHAASGAN DAR PAA-E GURU GOBIND SINGH
QUDSI-AAN BAAR-AAE GURU GOBIND SINGH

*KHAAS- special, exclusive *GAN- renders a word plural *DAR- in, at *PAA-feet *QUDSI-AAN -
(plural of KUDSI) angels *BAAR-audience *AAE-come

Great men are at the feet of Guru Gobind Singh; the angels visit him for audience.

120

ਮੁਕਬਲਾਂ ਮੱਦਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਜਾਨੋ ਦਿਲ ਰਾ ਰਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

مقبلاں مداح گورو گوبند سنگھ
جان و دل را راه گورو گوبند سنگھ

MUQBAL-AAN MADDAH GURU GOBIND SINGH
JAAN-O DIL RA RAH GURU GOBIND SINGH

*MUQBALAN- (plural of MUKBAL) fortunate *MADDAH-admirer *JAAN-life *DIL-heart *RA-particle
*RAH-way, road

The fortunate ones admire Guru Gobind Singh; he knows every thing in our hearts.

121

ਲਾਮਕਾਂ ਪਾਬੋਸ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਬਰ ਦੋ ਆਲਮ ਕੋਸ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

لامکان پابوس گورو گوبند سنگھ
بر دو عالم کوس گورو گوبند سنگھ

LAA-MAKAAN PAABOS GURU GOBIND SINGH
BAR DO AALAM KOS GURU GOBIND SINGH

*LAAMAKAAN- having no abode (the poor) *PA-feet *BOSEEDAN- to kiss *PABOS-kiss the feet
*BAR-in , at *DO- two *AALAM-world *KOS-drum

The poor kiss the feet of Guru Gobind Singh; the drum of his authority sounds in both the worlds.

122

ਸੁਲਸ ਹਮ ਮਹਕੂਮ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਰੁਬਹ ਹਮ ਮਖਤੂਮ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

ثالث ہم محکوم گورو گوبند سنگھ
ربع ہم مختوم گورو گوبند سنگھ

SULS-HAM MAHKOOM GURU GOBIND SINGH
RUBEH HAM MAKHTOOM GURU GOBIND SINGH

*SULS- one third *HAM- also, too, suffix used as termination of the ordinal numbers,
*MAHKOOM-condemned, convicted, sentenced *RUBEH-one fourth *MAKHTOOM-finished, settled,
concluded

Guru Gobind Singh rules over the three worlds; he has the stamp of his authority on the four Vedas.

123

ਸੁਦਸ ਹਲਕਹ ਬ-ਗੋਸ਼ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਦੁਸ਼ਮਨ ਅਫਗਨ ਜੋਸ਼ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

سدس حلقہ بگوش گورو گوبند سنگھ
دشمن افگن جوش گورو گوبند سنگھ

SUDS HALQEH B-GOSH GURU GOBIND SINGH
DUSHMAN AFGAN JOSH GURU GOBIND SINGH

*SUDS- sixth *HALQEH B-GOSH- bonded, slave *DUSHMAN-enemy *AFGAN-JOSH-throw, slow down, defeat

The six shastras are his slaves; he always defeats the enemy.

124

ਖਾਲਸੋ ਬੇ-ਕੀਨਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਹੱਕ ਹੱਕ ਆਈਨਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

خالص و بیکینہ گورو گوبند سنگھ
حق حق آئینہ گورو گوبند سنگھ

**KHALAS-O BE-KEENEH GURU GOBIND SINGH
HAQ HAQ AINAA GURU GOBIND SINGH**

*KHALAS-pure, unalloyed *KEENEH- hatred, animosity *BE-KEENEH-without hatred *HAK- truth, God
*AINAA- mirror

Pure at heart, Guru Gobind Singh is free from ill will; he is the mirror through whom God reveals Himself.

125

**ਹੱਕ ਹੱਕ ਅੰਦੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਰਵੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ**

حق حق اندیش گورو گویند سنگھ
بادشاه درویش گورو گویند سنگھ

**HAQ HAQ ANDESH GURU GOBIND SINGH
BADSHAH DARVESH GURU GOBIND SINGH**

*HAQ-God *ANDESH-think, meditate *BADSHAH-king *DARVESH-mystic, poor

Guru Gobind Singh meditates on God; he is a mystic and a king at the same time.

126

**ਮਕਰਮ ਅਲ-ਫਜ਼ਾਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਮੁਨਾਇਮ ਅਲ-ਮੁਤਾਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ**

مكرم الفضال گورو گویند سنگھ
منعم المتعا گورو گویند سنگھ

**MAKRAM AL-FAZAAL GURU GOBIND SINGH
MUN-IM AL-MUT-AAL GURU GOBIND SINGH**

*MAKRAM- honoured, dignified, grand *FAZAAL -kind *MUN-IM-liberal, rich, beneficent *MUT-AAL-exalted, lofty

Guru Gobind Singh is virtue personified; his gifts to mankind are unending.

127

**ਕਾਰਮ ਅਲ-ਕਰਾਮ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਰਾਹਮ ਅਲ-ਰਾਹਮ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ**

كارم الكرام گورو گویند سنگھ
راحم الرحام گورو گویند سنگھ

**KAARAM AL-KIRAM GURU GOBIND SINGH
RAAHAM AL-RAHAAM GURU GOBIND SINGH**

*KAARAM- generosity, magnanimity *KARAAM- (plural of KARIM) generous *RAAHAM- one who forgives
*RAHAAM-forgiving

Guru Gobind Singh is most generous and forgiver.

128

ਨਾਏਮ ਅਲ-ਮੁਨਆਮ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਫਾਹਮ ਅਲ-ਫਾਹਾਮ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

ناعم المنعا گورو گوبند سنگھ
فاهم الفاهام گورو گوبند سنگھ

NAA-EM AL-MUN-AAM GURU GOBIND SINGH
FAHAM AL-FAHAAM GURU GOBIND SINGH

*NAA-EM- rich *MUN-AAM-beneficent, affluent, rich *FAHAM-bestower *AL-FAHAAM-bestow

Guru Gobind Singh blesses even the benevolent; he bestows gifts even to those who give.

129

ਦਾਇਮੋ ਪਾਇੰਦਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਫਰਖੋ ਫਰਖੁੰਦਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

داعم و پائنده گورو گوبند سنگھ
فرخ و فرخنده گورو گوبند سنگھ

DAA-IM-O PAA-INDA GURU GOBIND SINGH
FARAKH-O FARKHUNDEH GURU GOBIND SINGH

*DAA-IM-unmoving *PAA-INDA-lasting, perpetual *FARAKH-happy *FARKHANDEH-happy, auspicious

Guru Gobind Singh is eternal; he is auspicious for all.

130

ਫੈਜੇ ਸੁਬਹਾਂ ਜਾਤ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਨੂਰ ਹਕ ਲਮਆਤ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

فيضه سبحان ذات گورو گوبند سنگھ
نور حق لمعات گورو گوبند سنگھ

FAIZ-E SUB-HAAN ZAAT GURU GOBIND SINGH
NOOR HAQ LAM-AAT GURU GOBIND SINGH

*FAIZ-favour, blessing, bounty *SUB-HAAN- glory *ZAAT-essence, nature, self *NOOR-light, radiance *HAQ-God *LAM-AAT- (plural of LAM-AA) flashes, brightness, glance, a priori

Guru Gobind Singh is essence of God's blessings; God Himself radiates through him.

131

ਸਾਮਿਆਨੇ ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਚੱਕ ਬੀਂ ਜ਼ ਇਨਾਮ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

سامعانے نام گورو گویند سنگھ
حق بین ز انعام گورو گویند سنگھ

**SAMIAAN-E NAAM GURU GOBIND SINGH
HAQ BEEN Z IN-AAM GURU GOBIND SINGH**

*SAMIA-hearing, auditory *AAN-those (persons) *HAQ-God * BEEN (from DEEDAN)- to see *IN-AMM-reward, gift

Those who have listened to the name of Guru Gobind Singh have received the gift of seeing God Himself.

132

**ਵਾਸਫਾਨੇ ਜਾਤ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਵਾਸਿਲ ਅਜ਼ ਬਰਕਾਤ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ**

واصفانے ذات گورو گویند سنگھ
واصل از برکات گورو گویند سنگھ

**WAASIF-AAN-E ZAAT GURU GOBIND SINGH
WASIL AZ BARKAAT GURU GOBIND SINGH**

*WAASIF-AAN (plural of WAASIF) praiser, explainer * ZAAT-essence, self, individual *WASIL-united, connected, received, joined, linked *AZ-of, from *BARKAAT- (plural of BARKAT) blessings

Those who sang the praises of Guru Gobind Singh were united with God.

133

**ਰਾਕਮਾਨੇ ਵਸਫ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਨਾਮਵਰ ਅਜ਼ ਲੁਤਫ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ**

راقمانے وصف گورو گویند سنگھ
نامور از لطف گورو گویند سنگھ

**RAAQMAANE WASF GURU GOBIND SINGH
NAAMWAR AZ LUTF GURU GOBIND SINGH**

*RAQMAAN- writer *WASF-attribute, quality, description *NAAMWAR-famed, renowned, illustrious *AZ-of, from *LUTF-kindness, grace

Those who wrote in praise of Guru Gobind Singh received fame the world over with his grace.

134

**ਨਾਜ਼ਰਾਨੇ ਰੂਏ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਮਸਤ ਹਕ ਦਰ ਕੂਏ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ**

ناظرانے روعے گورو گویند سنگھ
مست حق در کوعے گورو گویند سنگھ

**NAAZRAN-E ROO-E GURU GOBIND SINGH
MAST HAQ DAR KOO-E GURU GOBIND SINGH**

*NAAZRAN- (plural of NAZIR) seeing, watching, witness *ROO-E- face *MAST-intoxicated *HAQ- God
*DAR- in, at *KOO-E- street, lane, quarter

Those who had seen the face of Guru Gobind Singh moved in his lanes
intoxicated with God's Name.

135

ਖਾਕ ਬੋਸੇ ਪਾਏ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਮੁਕਬਲ ਅਜ਼ ਆਲਾਏ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

خاک بوسے پاے گورو گوبند سنگھ
مقبل از آلاے گورو گوبند سنگھ

KHAAK BOS-E PAA-E GURU GOBIND SINGH
MUQBAL AZ AALAA-E GURU GOBIND SINGH

*KHAAK- dust, soil *BOS-E (from BOSEEDAN) to kiss *PAA-feet *MUQBAL-fortunate *AZ-of, from
*AALAA-E (from AALI)- elevated, grand, lofty

Those who kissed the dust under the feet of Guru Gobind Singh were
fortunate and were elevated in life.

136

ਕਾਦਰੇ ਹਰ ਕਾਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਬੇਕਸਾ ਰਾ ਯਾਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

قادرے ہر کار گورو گوبند سنگھ
بیکساں را یار گورو گوبند سنگھ

QADIR-E HAR KAR GURU GOBIND SINGH
BE-KASAAN RA YAAR GURU GOBIND SINGH

*QADIR-able, efficient, competent *HAR- every, each *KAR- work, affair *BE-KASAAN- (plural of
BE-KAS) forlorn, poor *RA-particle *YAAR-friend

Guru Gobind Singh is the doer of all that is happening in this
world, he is friend of the poor.

137

ਸਾਜਿਦੋ ਮਸਜੂਦ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਜੁਮਲਹ ਫੈਜੋ ਜੂਦ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

ساجد و مسجود گورو گوبند سنگھ
جملہ فیض و جود گورو گوبند سنگھ

SAAJID-O MASJOOD GURU GOBIND SINGH
JUMLEH FAIZ-O JOOD GURU GOBIND SINGH

*SAAJID-prostrate (worshipper) *MASJOOD- the one who is worshipped *JUMLEH- the whole, all
*FAIZ- bounty, blessings *JOOD- generosity

Guru Gobind Singh worships (God); he is also worshipped (by the
whole creation). He is generous with all the bounties he gives.

138

ਸਰਵਰਾਂ ਰਾ ਤਾਜ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਬਰਤਰੀ ਮਿ-ਅਰਾਜ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

سروران را تاج گورو گوبند سنگھ
برتریں معراج گورو گوبند سنگھ

SARWRAAN RA TAJ GURU GOBIND SINGH
BARTAREEN MI-ARAJ GURU GOBIND SINGH

*SARWRAAN- (plural of SARWAR) master, lord, chief *RA- particle *TAJ- crown *BARTAREEN- superiority, preference *MI-ARAJ-ascension (to heaven)

Guru Gobind Singh is the chief of all the kings; he occupies the loftiest position.

139

ਅਸ਼ਰ ਕੁਦਸੀ ਰਾਮ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਵਾਸਿਫੇ ਇਅਕਰਾਮ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

عشر قدسی رام گورو گوبند سنگھ
واصفی اکرام گورو گوبند سنگھ

ASHAR QUDSI RAM GURU GOBIND SINGH
WASIF-E IKRAM GURU GOBIND SINGH

*ASHAR- ten *QUDSI- angel, celestial, *RAM- tame, domesticated *WASIF- praiser, explainer *IKRAM- honouring, revering

The ten (Greek) gods are under the command of Guru Gobind Singh and they sing his praises in reverence.

140

ਉਮ ਕੁਦਸ ਬ-ਕਾਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਗ਼ਾਸ਼ੀਆ ਬਰਦਾਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

ام قدس بکار گورو گوبند سنگھ
غاشیہ بردار گورو گوبند سنگھ

UM QUDAS B-KAR GURU GOBIND SINGH
GAASHIA BARDAAR GURU GOBIND SINGH

*UM-mother, source *QUDAS- saintliness, sacredness *KAR- job, work *GAASHIA-saddle, cover, mantle *BARDAAR-to take, to remove *GAASHIA BARDAR- one who carries the saddle (servant)

The sacred goddesses of the world are also working for Guru Gobind Singh and they are his servants.

141

ਕਦਰੋ ਕੁਦਰਤ ਪੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਇਨਕਿਯਾਦ ਅੰਦੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

قدر و قدرت پیش گورو گوبند سنگھ
انقیاد اندیش گورو گوبند سنگھ

**QADR-O QUDRAT PEISH GURU GOBIND SINGH
INKIYAAD ANDESH GURU GOBIND SINGH**

*QADR-divine decree, destiny *KUDRAT-power, might, authority, strength *PEISH-front, forward, ahead *INKIYAAD- submission, obedience *ANDESH-think

Guru Gobind Singh controls our destinies; still he meditates on God in submission.

142

**ਤਿਸਅ ਉਲਵੀ ਖਾਕ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਚਾਕਰੇ ਚਾਲਾਕ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ**

تسع علوی خاک گورو گوبند سنگھ
چاکرے چالاک گورو گوبند سنگھ

**TISYA ULVI KHAAK GURU GOBIND SINGH
CHAAKAR-E CHALAAK GURU GOBIND SINGH**

*TISYA- nine *ULVI- sublime, celestial, lofty *KHAAK-dust *CHAAKAR-servant *CHALLAK- quick, agile

The nine gods are like dust of (the feet of) Guru Gobind Singh; they serve him well.

143

**ਤਖਤੋ ਬਾਲਾ ਜ਼ੇਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਲਾਮਕਾਨੇ ਸੈਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ**

تخت و بالا زیر گورو گوبند سنگھ
لامکانے سیر گورو گوبند سنگھ

**TAKHT-O BALA ZER GURU GOBIND SINGH
LAA-MAKAAN-E SEIR GURU GOBIND SINGH**

*TAKHT-throne *BALA-top, height, stature *ZER-below *LAA-MAKAAN- omnipresent, God, heavens *SEIR-travelling, excursion

Guru Gobind Singh is above the highest thrones; he moves in the heavens.

144

**ਬਰਤਰ ਅਜ ਹਰ ਕਦਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਜਾਵਿਦਾਨੀ ਸਦਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ**

برتر از هر قدر گورو گوبند سنگھ
جاودانی صدر گورو گوبند سنگھ

**BARTAR AZ HAR QADR GURU GOBIND SINGH
JAAWDANI SADR GURU GOBIND SINGH**

*BARTAR-higher, superior, supreme *AZ-than *HAR-all *QADR- value, worth, magnitude
*JAAWDAANI- eternal, immortal *SADR-top, uppermost

Guru Gobind Singh is supreme in all virtues; he is eternal and above everyone else.

145

ਆਲਮੇ ਰੌਸ਼ਨ ਜ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਜਾਨੋ ਦਿਲ ਗੁਲਸ਼ਨ ਜ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

عالمے روشن ز گورو گویند سنگھ
جان و دل گلشن ز گورو گویند سنگھ

AALAM-E RAUSHAN Z GURU GOBIND SINGH
JAAN-O DIL GULSHAN Z GURU GOBIND SINGH

*AALAM- the world * RAUSHAN- bright *JAAN-life *DIL-heart *GULSHAN- flower garden

Guru Gobind Singh gives light to the world; our hearts and souls blossom because of him.

146

ਰੋਜ਼ ਅਫ਼ਜ਼ੂ ਜਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਜੇਬ ਤਖ਼ਤੋ ਗਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

روز افزوں جاہ گورو گویند سنگھ
زیب تخت و گاہ گورو گویند سنگھ

ROZ AFZON JAAH GURU GOBIND SINGH
ZEB TAKHT-O GAAH GURU GOBIND SINGH

*ROZ-day *AFZON-more, exceeding * ROZ AFZON- increases daily *JAAH- rank, dignity, position
*ZEB-ornament, beauty *TAKHT- throne * GAAH- time, place, at

Guru Gobind Singh's stature is increasing every day; he is the beauty of all thrones.

147

ਮੁਰਸ਼ਿਦ ਅਲ-ਦਾਰੀਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਬੀਨਸ਼ੇ ਹਰ ਐਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

مرشد الدارين گورو گویند سنگھ
بینشے ہر عین گورو گویند سنگھ

MURSHID AL-DAAREEN GURU GOBIND SINGH
BEENASH-E HAR EIN GURU GOBIND SINGH

*MURSHID- spiritual guide, elder *DAAREEN-two houses, two worlds *BEENASH- insight *HAR-every
*EIN-eye

Guru Gobind Singh is our guide in both the worlds; he is the sight of every eye.

148

ਜੁਮਲਾ ਦਰ ਫੁਰਮਾਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਬਰਤਰ ਆਮਦ ਸ਼ਾਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

جملہ در فرمان گورو گوبند سنگھ
برتر آمد شان گورو گوبند سنگھ

JUMLA DAR FURMAAN GURU GOBIND SINGH
BARTAR AAMAD SHAAN GURU GOBIND SINGH

*JUMLA-all, the whole *DAR-in, at *FURMAAN- command, control *BARTAR- superior, supreme
*AAMAD-came (from "aamdan"- to come) * BARTAR-AAMAD- is supreme *SHAAN-dignity, status, rank

Guru Gobind Singh commands the whole creation; he is supreme in stature.

149

ਹਰ ਦੋ ਆਲਮ ਖੈਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਜੁਮਲਾ ਅੰਦਰ ਜ਼ੈਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

ہر دو عالم خیل گورو گوبند سنگھ
جملہ اندر ذیل گورو گوبند سنگھ

HAR DO AALAM KHEIL GURU GOBIND SINGH
JUMLA ANDAR ZEIL GURU GOBIND SINGH

*HAR- each, every *DO-two *AALAM-world *KHEIL-army, troops *JUMLA- all, the whole *ANDAR-
inside, within *ZEIL- appendix, footnote, bottom

Both the worlds are the army of Guru Gobind Singh; all are under his protection.

150

ਵਾਹਬ ਅਲ-ਵਹਾਬ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਫਾਤਹ ਹਰ ਬਾਬ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

واہب الوہاب گورو گوبند سنگھ
فاتح ہر باب گورو گوبند سنگھ

WAAHAB AL-WAHAAB GURU GOBIND SINGH
FAATEH HAR BAAB GURU GOBIND SINGH

*WAAHAB-giver, generous, donor *WAHAAB- giver, generous *FATEH-victorious, conqueror *HAR-
every *BAAB-door, gate, strait

The most generous Guru Gobind Singh is the conqueror of every battle.

151

ਸ਼ਾਮਿਲ ਅਲ-ਅਸ਼ਫਾਕ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਕਾਮਿਲ ਅਲ-ਅਖਲਾਕ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

شامل الاشفاق گورو گوبند سنگھ
کامل الاخلاق گورو گوبند سنگھ

SHAAMIL AL-ASHFAAQ GURU GOBIND SINGH
KAAMIL AL-AKHLAAQ GURU GOBIND SINGH

*SHAMIL-containing, including, consisting *ASHFAAQ-mercy, kindness, compassion, bestower
*KAAMIL -perfect, complete, thorough, *AKHLAAQ-morals, ethics, virtue, character

Guru Gobind Singh's blessings are unending; he is virtue personified.

152

ਰੂਹ ਦਰ ਹਰ ਜਿਸਮ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਨੂਰ ਦਰ ਹਰ ਚਸ਼ਮ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

روح در هر جسم گورو گوبند سنگھ
نور در هر چشم گورو گوبند سنگھ

ROOH DAR HAR JISM GURU GOBIND SINGH
NOOR DAR HAR CHASHM GURU GOBIND SINGH

*ROOH-soul *DAR-in, at *HAR-each, every *JISM-body *NOOR-light *CHASHM-eye

Guru Gobind Singh is the soul of every one; he is the light of every eye.

153

ਜੁਮਲਾ ਰੋਜ਼ੀ ਖ਼ਵਾਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਫੈਜ਼ੇ ਹੱਕ ਅਮਤਾਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

جمالہ روزی خوار گورو گوبند سنگھ
فیضہ حق امطار گورو گوبند سنگھ

JUMLA ROZI KHWAAR GURU GOBIND SINGH
FEIZ-E HAQ AMTAAR GURU GOBIND SINGH

*JUMLA-all, the whole *ROZI- sustenance *KHWAAR-eater, drinker *FEIZ- favour, blessing, bounty
*HAQ-truth, God *AMTAAR - rain

Guru Gobind Singh provides sustenance to all; he showers His graces.

154

ਬਿਸਤੋ ਹਫਤ ਗਦਾਏ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਖ਼ਾਕਰੋਬ ਸਰਾਏ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

بست و ہفت گدائے گورو گوبند سنگھ
خاک روپ سرایے گورو گوبند سنگھ

BIST-O HAFT GADAA-E GURU GOBIND SINGH
KHAAK ROB SARAA-E GURU GOBIND SINGH

*BIST-twenty *HAFT-seven *BIST-O HAFT- twenty seven *GADAA-beggar *KHAAK-dust *ROB-sweep
*KHAAK ROB- sweeper *SARAA-house, inn, world

The twenty-seven gods are the beggars of Guru Gobind Singh; they are engaged in sweeping his house.

155

ਖਮਸ ਵਸਫ ਪੈਰਾਏ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਹਫਤ ਹਮ ਸੈਦਾਏ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

خمس وصف پیراے گورو گوبند سنگھ
ہفت ہم شیداے گورو گوبند سنگھ

KHAMS WASF PEI-RAA-E GURU GOBIND SINGH
HAFT HAM SHEIDAA-E GURU GOBIND SINGH

*KHAMS-one fifth *WASF-attributes, qualities, characteristics *PEI-RAA- decorate, trim, ornament, decoration *HAFT-seven *HAM - too, also, suffix used as termination of ordinal numbers *SHEIDAA- mad, love sick

The five elements praise Guru Gobind Singh; the seven worlds admire him.

156

ਬਰ ਦੋ ਆਲਮ ਦਸਤ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਜੁਮਲਾ ਉਲਵੀ ਪਸਤ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

بر دو عالم دست گورو گوبند سنگھ
جملہ علوی پست گورو گوبند سنگھ

BAR DO AALAM DAST GURU GOBIND SINGH
JUMLA ULVI PAST GURU GOBIND SINGH

*BAR- in, at *DO- two *AALAM- world *DAST-hand *JUMLA- all, the whole *ULVI-sublime, celestial, lofty *DAST-hand * PAST- low, base, inferior

Guru Gobind Singh has his hand on both the worlds; all the angels are inferior to him.

157

ਲਾਲ ਸਗ ਗੁਲਾਮ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਦਾਗਦਾਰੇ ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

لعل سگ غلام گورو گوبند سنگھ
داغدارے نام گورو گوبند سنگھ

LAL SAG GULAAM GURU GOBIND SINGH
DAAD-DAAR-E NAAM GURU GOBIND SINGH

*LAL- Bhai Nand Lal *SAG-dog *GULAAM-slave *DAAG-DAAR- branded *NAAM-name

Nand LaL is the slave dog of Guru Gobind Singh; he carries the stamp of Guru Gobind Singh on him.

158

ਕਮਤਰੀ ਜ ਸਗਾਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਰੇਜਾ ਚੀਨੇ ਖਵਾਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

کمترین ز سگان گورو گوبند سنگھ
ریزہ چینیے خوان گورو گوبند سنگھ

KAMTAREEN Z SGAAN GURU GOBIND SINGH
REZAA CHEEN-E KHAAN GURU GOBIND SINGH

*AMTAREEN- smallest, least *Z- particle *SGAAN- (plural of SAG) dogs *REZAA-minute, tiny
*CHEEN- pleat, fold, curl *KHAAN-dinner table

Nand Lal is lower than all the dogs of Guru Gobind Singh; he (pecks)
at the left overs of his dinner table.

159

ਸਾਟਿਲ ਅਜ਼ ਇਨਾਮ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਖਾਕੇ ਪਾਕ ਇਕਦਾਮ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

سائل از انعام گورو گوبند سنگھ
خاکے پاک اقدام گورو گوبند سنگھ

SAA-EL AZ IN-AAM GURU GOBIND SINGH
KHAAK-E PAAK IQDAAM GURU GOBIND SINGH

*SAA-EL-beggar *AZ-from, out of *IN-AAM-reward, gift *KHAAK-dust *PAAK-pure, chaste *IQDAAM-
(plural of KADAM) feet, foot steps

Nand Lal is begging to get the gift of holy dust of Guru Gobind
Singh's feet.

160

ਬਾਦ ਜਾਨਸ਼ ਫਿਦਾਏ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ
ਫਰਕ ਓ ਬਰ ਪਾਏ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

باد جانس فداے گورو گوبند سنگھ
فرق او بر پائے گورو گوبند سنگھ

BAAD JAANASH FIDAA-E GURU GOBIND SINGH
FARQ-O BAR PAA-E GURU GOBIND SINGH

*BAAD- wind, air, puff, pride *JAAN- life *JAANASH- his life *FIDAA- sacrifice, devotion
*FARQ- head, crown of head *BAR-in, at *PAA-feet

His (Nand Lal's) life may be sacrificed for Guru Gobind Singh and
Nand Lal's head may always remain at his feet.